



Balsfjord kommune
- for framtida

Særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter



Trude Bråthen
Balsfjord kommune
01.august 2024

Innhold

1. Formål	2
2. Hvem er de minoritetsspråklige elevene?	2
3. Rettigheter kommunen plikter å sørge for denne tjenesten.	2
3.1. Opplæringsloven §3-6	2
3.2 Særskilt norskopplæring	2
3.3 Kriterier/vilkår for å få særskilt språkopplæring	3
4. Kartlegging	3
4.1 Enkeltvedtak.....	3
5. Nyttige lenker.....	4
6. Vedlegg.....	4

1. Formål

Formålet med rutinen er å sikre at minoritetsspråklige elever blir ivaretatt i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

2. Hvem er de minoritetsspråklige elevene?

Ifølge UDIR brukes begrepet «minoritetsspråklig» om en person som tilhører en språklig minoritet i samfunnet, sett i forhold til de som snakker majoritetsspråket.

Minoritetsspråklige elever defineres som elever med et annet morsmål enn norsk eller samisk.

Målgruppen denne planen omfatter er språklige minoriteter i grunnskolen.

3. Rettigheter kommunen plikter å sørge for denne tjenesten.

3.1. Opplæringsloven §3-6

Elevar med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild språkopplæring til dei kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa. Særskild språkopplæring skal omfatte forsterka opplæring i norsk og, om det trengst, morsmålsopplæring, tospråkleg opplæring i fag eller begge delar.

Kommunen skal jamleg vurdere om ein elev som har vedtak om særskild språkopplæring kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa.

Kommunen kan gjere vedtak om at eleven skal få opplæringa i morsmål på ein annan skole enn den eleven går på.

3.2 Særskilt språkopplæring

Særskilt språkopplæring består av 3 deler:

1. Forsterket opplæring i norsk

Forsterket opplæring i norsk skal bidra til at elevene lærer seg så godt norsk at de kan følge den ordinære undervisningen. Opplæringen kan gis i eller utenfor det ordinære klasserommet.

2. Tospråklig fagopplæring

Tospråklig opplæring i fag innebærer at eleven får opplæring i ett eller flere fag, både på norsk og på sitt morsmål, eller et annet språk eleven behersker godt. Dette kan for eksempel være i matematikk, naturfag eller samfunnsfag. Opplæringen skal sikre faglig progresjon samtidig som eleven lærer norsk. Tospråklig opplæring i fag skal gis ved skolen eleven går på til vanlig.

3. Morsmålsopplæring.

Morsmålsopplæring er opplæring i elevens morsmål. Opplæringen skal bidra til å styrke elevens forutsetninger for å beherske det norske språket, og læringsmulighetene til eleven i fag. Morsmålsopplæring kan gis på en annen skolen enn den eleven går på til vanlig. Dette henger sammen med at morsmålsopplæring blir gitt i tillegg til det ordinære timetallet.

Balsfjord kommune følger bestemmelsene i opplæringsloven §3-6 om særskilt språkopplæring og det gjøres vedtak basert på kartlegginger og vurderinger ut fra den enkelte elevs behov. Særskilt språkopplæring kan organiseres i klasse, grupper eller individuelt ved behov.

Omfanget av den særskilte språkopplæringen må minst tilsvare det antall timer eleven skulle hatt i norsk. Særskilt norskopplæring kan søkes på inntil eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk og kan følge ordinær opplæring.

Undervisningen kan i spesielle tilfeller gis som [fjernundervisning](#).

3.3 Kriterier/vilkår for å få særskilt språkopplæring

Eleven må ha et annet morsmål enn norsk eller samisk.

Elevens har ikke tilfredsstillende kunnskap og kompetanse i norsk språk til å nyttiggjøre seg klassens ordinære undervisning.

Morsmålsundervisning kan gis ved annen skole/enhet enn elevens nærscole.

4. Kartlegging

For å avgjøre om eleven trenger særskilt språkopplæring, må det gjøres grundig kartlegging av eleven.

Kartleggingen skal gjøres for å avdekke elevens rett til særskilt språkopplæring, samt fortløpende for å avdekke behov og kunne legge til rette for tiltak og metodikk.

[Læreplan i grunnleggende norsk](#) for språklige minoriteter er en overgangsplan som skal brukes til elevene har nådd målene på nivå 3. Deretter følger elevene ordinær undervisning.

Der skolen får ny-ankommende elever med minoritetsbakgrunn, brukes samtaleguide for å kartlegge elevens behov før det fattes enkeltvedtak i saken.

For å kartlegge elevenes norskferdigheter underveis i undervisningsåret, kan følgende kartlegginger brukes:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagspesifikk-stotte/kartleggingsverktoy-i-grunnleggende-norsk/>

Andre tester:

[Kartleggingstester på nett](#)

Språkprøven [TOSP](#) kan vurderes og bestilles ved behov.

4.1 Enkeltvedtak

Konkluderer kartleggingene med at eleven har rett til særskilt språkopplæring, skal det fattes enkeltvedtak.

Enkeltvedtaket fattes av enhetsleder ved den enkelte skole.

Enkeltvedtaket fattes for en gitt tidsperiode.

Uavhengig av om særskilt språkopplæring avsluttes midt i eller på slutten av skoleåret, skal det fattes enkeltvedtak om at særskilt språkopplæring er avsluttet.

Enkeltvedtaket fattes etter opplæringsloven §3-6 og forvaltningsloven §29.

Balsfjord kommune har egen mal for vedtak om særskilt språkopplæring og egen mal for avslutning av særskilt språkopplæring.

5. Nyttige lenker

[UDIR. særskilt språkopplæring](#)

[NAFO – Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring \(oslomet.no\)](#)

Skolekassa.no

Tema morsmål

Senter for flerspråklighet

Statped:

[Se artikkel i Utdanningsnytt om flerspråklighet som styrke for kunnskaps- og språklæring.](#)

6. Vedlegg

- Samtaleguide for oppstart og førstegangs kartlegging
- Mal enkeltvedtak
- Mal søknad
- Mal avslutning av enkeltvedtak
- Oversikt over oppgaver som skal utføres
- Utklipp fra Bærum kommune: Minoritetsspråklige elever, veileder for kvalitet i opplæringen», Bærum kommune



Balsfjord kommune
- for framtida

Vedlegg 1

Samtaleguide for oppstartssamtale

Skole	
Elevens navn	
Foresatte	
Deltagere fra skole	
Deltagere fra andre instanser	
Dato for møte	

Når kom dere til Norge?	
Hvem har dere flyktet/kommet sammen med til Norge?	
Veien til Balsfjord?	
Bosted i kommunen?	
Har barnet gått i barnehage og hvor lenge?	
Skolebakgrunn: <ul style="list-style-type: none">- Varighet- Undervisningsspråk- Fag eleven har hatt- utfordringer- Hva liker barnet best på skolen- Trivdes barnet på skolen- Organisering skolehverdagen, mange dager i uka	
Hva gjør foresatte? Jobber, går på skole?	
Barnets helse, psykisk og fysisk? <ul style="list-style-type: none">- Syn- Hørsel- Allergier- Sykdommer- Atferd	

Barnet morsmål	
Hvilke språk kan barnet hjemme?	
Kan barnet skrive, lese og forstå språket?	
Kan barnet annet språk enn sitt morsmål? F.eks engelsk	
Hvordan er foresattes språkferdigheter? <ul style="list-style-type: none">- Lesing- Skrivning	
Hva liker barnet og gjøre på fritiden?	
Har barnet venner og kjenner de noen på stedet?	
Hva skal til for at ditt barn skal trives på skolen?	
Hvordan blir det for barnet å begynne på norsk skole? <ul style="list-style-type: none">- Gleder det seg?	
Kjenner dere til norsk skole og innholdet i norsk skole.	
Er det spesielle ønsker fra elev og foresatte?	



Balsfjord kommune - for framtida

Vedlegg 2

Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring - elevens navn

Vedtaket gjelder:

- Særskilt språkopplæring
- Morsmålsopplæring
- Tospråklig fagopplæring

..... skole viser til kartlegging av elevens navn sine ferdigheter i norsk og søknad fra elevens foresatte datert _____. Kartleggingene er gjort i form av

Enkeltvedtak

1. Elevens navn, fødselsnummer: _____, tilbys særskilt språkopplæring fra <dato> i form av forsterket opplæring i norsk, morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Særskilt språkopplæring vil bli gitt i antall timer av de antall timene elevens klasse har opplæring i norsk. Eleven vil/vil ikke bli tatt ut av den ordinære klassen i disse timene.

2. Morsmålsopplæring/tospråklig fagopplæring vil bli gitt i antall timer ved skole/enhet.

(Dersom eleven skal motta hele eller deler av opplæringen i et innføringstilbud, dvs. egen gruppe/klasse/skole for nyankomne minoritetsspråklige elever, tas punktet nedenfor med.)

3. skole har kommet til at det er til det beste for elevens navn at hele/ deler av opplæringen foregår i et særskilt opplæringstilbud for nyankomne elever. Opplæringen vil bli gitt i egen gruppe/klasse/skole fra dato til dato påskole.
4. *Dersom det skal gjøres avvik fra læreplanverket fordi det er nødvendig for å ivareta elevens behov, må dette spesifiseres her.*
5. Skriv inn hvilke læreplanverk elevens undervisning følger.

Elevens beste vurdering og medbestemmelse jf. barnekonvensjon art. 3 og 12.

- Hvordan er eleven hørt?
- Barnets beste vurdert ut fra hva?

Rettslig grunnlag

Særskilt språkopplæring er en samlebetegnelse på særskilt språkopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Særskilt språkopplæring er forsterket opplæring i norsk. Morsmålsopplæring

er opplæring i morsmålet, mens tospråklig fagopplæring betyr at eleven får opplæring i ett eller flere fag på to språk.

Etter opplæringsloven § 3-6 første ledd har elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk rett til særskilt norskopplæring inntil de har tilstrekkelige norskferdigheter til å følge den ordinære opplæringen i skolen.

Om nødvendig har elever rett til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring, i tillegg til særskilt språkopplæring.

Det står i opplæringsloven § 3-6 tredje ledd at morsmålsopplæringen kan legges til en annen skole enn den eleven til vanlig går på. Hvis morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring ikke kan gis av eget undervisningspersonale, kan kommunen gi opplæring via fjernundervisning.

Bakgrunn for saken

Skriver du inn hva som er fakta i saken. Bakgrunnen bør minimum omfatte punktene under.

- *Skriv litt om hvor lenge eleven har bodd i Norge*
- *Samtaler kan brukes som kartlegging til førstegangsvedtak*
- *Kort beskrivelse av kartlegginger/verktøy som er brukt*
- *Beskrivelse av resultatet av kartleggingen, herunder en beskrivelse av elevens ferdigheter i norsk*
- *Beskrivelsen kan gjøres av faglærer som har gjort kartleggingen og limes inn i vedtaket.*

Vurdering

- *Begrunne hvorfor eleven vurderes å ha rett til særskilt språkopplæring, og hvilken type/hvilke typer særskilt språkopplæring (morsmålsopplæring og to-språklig fagopplæring)*
- *Vurderes ut fra elevens norskferdigheter som er beskrevet ovenfor.*
- *Synliggjøre hvordan eleven har blitt hørt i saken og hvordan barnets beste er vurdert og vektlagt jf. barnekonvensjonen art. 12. Forvaltningsloven § 17 gir barn og unge rett til å bli hørt i saker som vedrører dem, og barnets syn skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn, jf. GrL. § 104 og BK art.3.*

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket. Fristen for å klage er tre uker fra du har mottatt vedtaket. Klagen bør være skriftlig og må nevne hvilken endring du ønsker. Hvis klagen ikke er skriftlig, vil skole skrive ned klagen.

Klagen bør begrunnes. Du sender klagen tilskole ved rektor. Hvis skolen ikke er enig i klagen din og ikke omgjør vedtaket, vil klagen sendes videre Statsforvalteren i Troms og Finnmark, som er endelig klageinstans.

Fristen for å klage på et enkeltvedtak er bestemt i forvaltningsloven § 29. Bestemmelsene for å se dokumenter i saken finner du i forvaltningsloven §§ 18 og 19. Forvaltningsloven § 12 sier at du kan bruke en fullmektig.

Du har alltid rett til å klage, uavhengig av fristen på tre uker, hvis den særskilte språkopplæringen som gis ikke er som beskrevet i dette vedtaket.

Enhetsleder skole



Balsfjord kommune
- for framtida

Vedlegg 3

Til Balsfjord kommune
Rådhusgata 11
9050 Storsteinnes

Søknad om ressurser til gjennomføring av tilrettelagt undervisning for elever med minoritetsspråklig bakgrunn

Elevers navn:	
Født:	
Foresatte:	
Adresse:	
Skole:	
Klasse:	

Søknaden gjelder

Søknaden gjelder:

- Særskilt språkopplæring, antall timer.....
- Morsmålsopplæring, antall timer.....
- Tospråklig fagopplæring, antall timer.....

BESKRIVELSE:

Kort beskrivelse. F.eks:

Vi søker herved på timer til særskilt språkopplæring forelevens navn. Elevens morsmål er.....

Vi kom til Norge og har tidligere vært elev ved.....skole.

..... har behov for språkopplæring for å lære seg norsk og for å etter hvert kunne følge norsk læreplan.

.....
Sted/dato

.....
Foresattes underskrift



Balsfjord kommune - for framtida

Vedlegg 4

Enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring- elevens navn

Vedtaket gjelder:

- Særskilt språkopplæring
- Morsmålsopplæring
- Tospråklig fagopplæring

..... skole viser til kartlegging av elevens navn sine ferdigheter i norsk og søknad fra elevens foresatte datert _____. Kartleggingene er gjort i form av

Enkeltvedtak

1. Elevens navn, fødselsnummer: _____, opplæring i særskilt språkopplæring, morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring opphører fom <dato> .
2. skole har i perioden gjennomført kartlegginger av eleven. Kartleggingene er gjennomført i form av samtaler/UDIRs kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk/ annen kartlegging og kommet fram til at eleven har oppnådd resultater som tilsier at den særskilte språkopplæringen avsluttes.

Bakgrunn for saken

Skriver du inn hva som er fakta i saken. Bakgrunnen bør minimum omfatte punktene under.

- *Kort beskrivelse av kartleggingsverktøy*
- *Beskrivelse av resultatet av kartleggingen, herunder en beskrivelse av elevens ferdigheter i norsk*
- *Beskrivelsen kan gjøres av faglærere som har gjort kartleggingen og limes inn i vedtaket.*

Elevers beste vurdering og medbestemmelse jf. barnekonvensjon art. 3 og 12.

- Hvordan er eleven hørt?
- Barnets beste vurdert ut fra hva?

Vurdering

- *Begrunne hvorfor eleven vurderes å ikke ha rett til særskilt språkopplæring; morsmål og to-språklig fagopplæring*
- *Vurderes ut fra elevens norskerdigheter*
- *Synliggjøre hvordan eleven har blitt hørt i saken og hvordan barnets beste er vurdert og vektlagt jf. barnekonvensjonen art. 12. Forvaltningsloven § 17 gir barn og unge rett til å bli*

hørt i saker som vedrører dem, og barnets syn skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn, jf. GrL. § 104 og BK art.3.

Rettslig grunnlag og klageadgang

Særskilt språkopplæring er en samlebetegnelse på særskilt språkopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Særskilt språkopplæring er forsterket opplæring i norsk. Morsmålsopplæring er opplæring i morsmålet, mens tospråklig fagopplæring betyr at eleven får opplæring i ett eller flere fag på to språk.

Etter opplæringsloven § 3-6 første ledd har elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk rett til særskilt norskopplæring inntil de har tilstrekkelige norskerferdigheter til å følge den ordinære opplæringen i skolen.

Om nødvendig har elever rett til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring, i tillegg til særskilt språkopplæring.

Det står i opplæringsloven § 3-6 tredje ledd at morsmålsopplæringen kan legges til en annen skole enn den eleven til vanlig går på. Hvis morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring ikke kan gis av eget undervisningspersonale, kan kommunen gi opplæring via fjernundervisning.

Du kan klage på dette vedtaket. Fristen for å klage er tre uker fra du har mottatt vedtaket. Klagen bør være skriftlig og må nevne hvilken endring du ønsker. Hvis klagen ikke er skriftlig, vil skole skrive ned klagen.

Klagen bør begrunnes. Du sender klagen tilskole ved rektor. Hvis skolen ikke er enig i klagen din og ikke omgjør vedtaket, vil klagen sendes videre Statsforvalteren i Troms og Finnmark, som er endelig klageinstans.

Fristen for å klage på et enkeltvedtak er bestemt i forvaltningsloven § 29. Bestemmelsene for å se dokumenter i saken finner du i forvaltningsloven §§ 18 og 19. Forvaltningsloven § 12 sier at du kan bruke en fullmektig.

Du har alltid rett til å klage, uavhengig av fristen på tre uker, hvis den særskilte språkopplæringen som gis ikke er som beskrevet i dette vedtaket.

.....
Enhetsleder skole

Vedlegg 5

Aktivitetshjul

Oversikt over oppgaver som skal gjennomføres

Hva	Hvem	Handling	Når
Forhåndsvarsel om bosetting	Flyktningtjenesten til enhetsleder	Melder fra om bosetting	
Innmelding på skolen	Foresatte	Fylle ut skolens skjema	Ved ankomst til kommunen/ oppstart på skolen
Oppstartsmøte med foresatte	Fagleder/rektor	Avtale møtetidspunkt via flyktningetjeneste, telefon eller brev. Kontaktlærer deltar Avtale tidspunkt for besøk/oppstart. Samtaleguide brukes som kartlegging før det gjøres enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Informere foresatte om følgende: -antall elever i klassen - timeplan og fag - info om skolen og rutiner - skoleskyss - ansatte - gymtøy og annet utstyr	
Søknad på ressurser	Foresatte	Skolen hjelper foresatte å fylle ut søknad på ressurser, samt skriver rapport og levere til ledelsen	Ved oppstart
Info til klassen/trinnet	Kontaktlærer	Gjøres så snart kontaktlærere er kjent med at eleven skal starte opp på trinnet/klassen.	
Opprette elevmappe	Merkantil		
Gjøre seg kjent med elevens bakgrunn/elevmappe	Alle som jobber på trinnet		Når papirene er kommet til skolen

Fast plass i klasserommet, garderobe ol	Kontaktlærer		Før første skoledag
Aktiviteter for å bli kjent	Alle som jobber på trinnet		Fra første skoledag
Gjennomgang av rutiner, samspillsregler/ klassereglene	Kontaktlærer		I forbindelse med oppstart
Informere de andre foresatte	Kontaktlærer		Når man blir kjent med at det kommer ny elev
Kartlegge eleven	Faglærer	Lærer i særskilt norsk/faglærer kartlegger elever ut fra kartleggingsverktøy skolen bruker	Gjennomføres i løpet av de 3 første ukene på skolen
Fatte enkeltvedtak	Rektor	Vedtak fattes ut fra kartleggingsresultater	
Foreldrekontakter får info for å ta kontakt med foresatte	Kontaktlærer		I forbindelse med oppstart
Tips til foreldrekontakter			
<ul style="list-style-type: none"> - Ta kontakt med nye foresatte og ønsk dem velkommen i klassen - Invitere både elever og foresatte på besøk - Legg foresatte inn i sosiale nettverk som klassen har. F.eks Facebookgrupper - Utveksle telefonnummer - Invitere på besøk - Arrangere sosiale sammenkomster med foresatte og elever 			

Vedlegg 6

Hentet fra «Minoritetsspråklige elever, veileder for kvalitet i opplæringen», Bærum kommune:

Gjør det lettere for foreldrene å delta

TYDELIG INFORMASJON

- Skriv med et enkelt språk.
- Bruk «store overskrifter» og mye bilder.
- Unngå forkortelser og kreative skrifttyper.
- Viktig informasjon kan rammes inn og markeres med «Viktig».
- Ta en telefon dersom du er usikker på om foreldrene kan lese norsk.
- La tospråklig lærer oversette viktig informasjon.

UTVIKLINGSSAMTALEN

- Ta muntlig kontakt på forhånd. Dersom det er vanskelig for foreldrene å komme, hør når det kan passe best.
- Send en melding eller ring hjem dagen før samtalen.
- Samkjør utviklingssamtaler der det er flere barn i familien.
- La foreldrene si hva de ønsker å snakke om aller først. Målet for de første samtalene må være å bli kjent.
- Start med det positive først.
- Presiser at foreldrene er en viktig ressurs for barnets mulighet til å lykkes. Oppfordre foreldrene til å vise interesse, være positive, engasjere seg og være inkluderende, slik at skolen oppleves som positiv og viktig.
- Presiser viktigheten av å bruke morsmålet hjemme om det som skjer i skolefagene for å styrke det underliggende språklige fundamentet.
- Se på foreldrene, ikke på tolken, eller tospråklig lærer.
- Avtal tid for neste møte. Presiser at de kan ta kontakt når som helst.
- Følg opp med en telefon dersom foreldrene ikke møter.

«Ta en telefon
dersom du er **usikker**
på om foreldrene kan
lese **norsk.**»

FORELDREMØTER

- Skriv innkallingen med enkelt språk.
- Send en melding eller ring på forhånd til foreldre du vet ikke pleier å komme. Minn dem gjerne på det dagen før.
- Bestill tolk, eller inviter tospråklig lærer, dersom det er behov for det.
- Innkall gjerne til egne foreldremøter for ulike språkgrupper.
- Organiser barnepass dersom det er mulig.
- Skriv essensen av det som ble tatt opp på møtet i en egen ramme på ukeplanen uken etter.